

พุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน
BUDDHIST INNOVATION FOR DEVELOPING THE LEARNING OF CHILDREN AND YOUTH

โยตะ ชัยวรมันกุล¹

สุพัตน์ ชัยวรรณ, พระมหาวิริษณ์ วรินโท, ผจก. คำชูสงฆ์ และ ธวัช หอมทวนลม
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Yota Chaiworamankul, Supat Chaiwan, Weeratis Warinto, Pajun Kamchusang
and Thawash Homtaunlom
Buddhapanya Sri Dvaravati Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-Mail: Yota.chai.1339@gmail.com¹

Received 5 December 2021; Revised 3 December 2021; Accepted 26 May 2022.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย 2) เพื่อพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ ปัญญาและอารมณ์ ในจังหวัดนครปฐม 3) เพื่อสร้างรูปแบบพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน สำหรับพระธรรมทายาท ในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน มีดังนี้ 1) โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา 2) โรงเรียนปริตารามวิทยาคม 3) โรงเรียนนาครประสิทธิ์ 4) โรงเรียนหอมเกร็ด และ 5) โรงเรียนวัดท่าพุท นครผลประชานุกุล รวมทั้งสิ้น 5,703 คน และ สุ่มตัวอย่างด้วยตาราง สุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน, การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการร่วมกิจกรรมกับฝ่ายสงฆ์, ฝ่ายฆราวาส และกลุ่มเป้าหมาย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลฝ่ายพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่พระสอนศีลธรรม พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ช่วยเจ้าอาวาส, ฝ่ายครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง ประธานนักเรียนที่เป็นตัวแทนนักเรียน จำนวน 20 คน/รูป และการประชุมกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มฝ่ายพระสงฆ์ กลุ่มประธานนักเรียน และกลุ่มนักกิจกรรม get up teacher ทั้งสิ้นจำนวน 11 คน/รูป และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ชุดกิจกรรม การฝึกอบรมเด็กและเยาวชน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน จากโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยคัดเลือกจาก 1 ใน 5 โรงเรียน โดยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับอธิบายข้อมูลในกิจกรรมก่อนและหลังด้วยสถิติ paired-t test โดยใช้วิธีวัดผลกิจกรรมก่อนและหลัง

คำสำคัญ: พุทธนวัตกรรม, การพัฒนาการเรียนรู้, เด็กและเยาวชน

ABSTRACT

This mixed method research aimed at investigating the Buddhist innovation to develop children and youth learning in the Thai societies; developing a Buddhist innovation model to enrich IQ and EQ of the secondary level among the Thai children and youth learning

in Nakhon Pathom province, and modeling the Buddhist innovation to develop learning among Thai children and youth as the Dhamma successors in Nakhon Pathom province. Its quantitative research used questionnaire in its data collection conducted among 5 secondary schools, i.e. Wat Rai Khing Wittaya, Preedaram Wittayakhom, Nakh Prasith School, Hom Kred School, and Wat Tha Pood School (Nakhonphol Prachanukul) with 5,703 population in total. Its samples were randomized through Taro Yamane's sampling model, and yielded 375 samples. In its qualitative research, the team engaged their activities with monks, seculars and targeted groups using in-depth interview conducted with 20 key informants who were monks responsible for teaching morals, monks teaching meditation, assistant abbots, teachers involved, and student presidents representing their students. A Focus Group was organized with 11 participants who were from the monk group, the student president group and the student activist group of "Get-up Teacher". Also, an action research was conducted for data collection with a classroom of 30 students in Wat Rai Khing Wittaya balloted a school from five schools through using an activity set in training children and youth at with 30 children and youth. Its statistical analyses were percentage, means and standard deviation to elucidate the pre-post data through applying paired t-test after evaluating their pre-post activities.

Keyword: Buddhist Innovation, Learning Development, Children and Youth

บทนำ

ขณะนี้ประเทศไทยเกิดวิกฤติการณ์หนักถึง 6 ด้าน ได้แก่ 1) วิกฤติธรรมชาติ คือ คนทำลายธรรมชาติ น้ำเน่าเสีย 2) วิกฤติธรรมนิยม คือ คนไม่ปฏิบัติ ไม่บูชาหลักธรรม ตั้งแต่ระดับสภาลงมา 3) วิกฤติธรรมทายาท คือ พระสงฆ์ สามเณร ขรवास หย่อนยานในการปฏิบัติ 4) วิกฤติธรรมบุญ คือ คนขาดการยึดถือระเบียบ กฎหมาย 5) วิกฤติธรรมมิกสังคม คือ สังคม การเมือง การปกครอง หย่อนยาน และ 6) วิกฤติธรรมนิยม คือ คนลืมนำสอนขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม (Daeng-ia, 2011) หากไม่วิกฤติจริงคงไม่มีการทำรัฐประหาร เมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เมื่อ 16.32 น. ด้วยเหตุผล 10 ประการของ ค.ส.ช. และวิกฤติดังกล่าวแล้วในส่วนลึกลงมาจากพื้นฐานวิกฤติธรรมนิยม และวิกฤติธรรมทายาท ที่ด้อยหลักพุทธธรรม ด้อยวิธีการสอนพุทธธรรม ด้อยธรรมนิยมอันดี อันทำให้สังคมก้าวสู่วิกฤติธรรมมิกสังคมและไม่เพียงพร้อมที่จะท้าทายตนเองแต่ยังข้อมมือท้าทายธรรมชาติของประเทศจนทำให้เกิดวิกฤติธรรมชาติในที่สุด จะเห็นได้ว่าวิกฤติที่ 2, 3, 5 และ 6 อันได้แก่ วิกฤติธรรมนิยม (2) คือ คนไม่ปฏิบัติ ไม่ศรัทธาหลักธรรม ตั้งแต่ระดับสภาลงมา วิกฤติธรรมทายาท (3) คือ พระสงฆ์ สามเณร ขรवास หย่อนยานในการปฏิบัติ วิกฤติธรรมมิกสังคม (5) คือ สังคม การเมือง การปกครอง หย่อนยาน และ (7) วิกฤติธรรมนิยม คือ คนลืมนำสอนขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันพระศาสนาโดยตรง โดยเฉพาะพระสงฆ์ ครู และขรवासแพรรธรรม ที่จำเป็นต้องมีการทบทวนเลือกสรรหลักธรรมและวิธีการสอน ที่ใช้ในศูนย์ศาสนา และในโรงเรียน หากได้หลักธรรมที่เหมาะสม ได้ผู้แพรรธรรมและวิทยากรพร้อมวิธีการสอนที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความสุขที่จะเรียนและซึมซับหลักธรรมพร้อมน้อมนำไปปฏิบัติ เชื่อว่าจังหวัดนครปฐมจะพ้นวิกฤติทั้งสามประการได้ (NCPO, 2013) การพัฒนาเยาวชนนั้นจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถทางการคิด เพราะความสามารถทางการคิดเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการทางสติปัญญาที่มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเด็กที่จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ ช่วยให้สามารถปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แต่เดิมให้ดีขึ้น สร้างความรู้ใหม่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นความสามารถทางการคิด จึงเป็นเรื่อง

ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2556) เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มุ่งมั่นใฝ่รู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้เรื่องอย่างต่อเนื่อง สามารถคิดสื่อสาร วิเคราะห์และแก้ปัญหา มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก (Bamphenboonbaramee, 2007) ที่ผ่านมาระเราจะพบว่าคุณสมบัติของผู้แพร่ธรรม หรือครูผู้สอนวิชาพุทธศาสนาไม่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ เพราะเข้าใจกันว่าเมื่อจบปริญญาบัตรครู หรือเคยบวชเรียนได้นักธรรม หรือ เปรียญสูง ๆ ย่อมสอนวิชาพุทธศาสนาได้ โดยเฉพาะผู้ที่จบปริญญาเอก อันที่จริงนั้นการสอนพุทธธรรมจำเป็นต้องเป็นผู้มีธรรมบริสุทธิ์ในใจ ต้องเป็นศิษย์ที่ถอดแบบจากพระพุทธรูป และต้องได้รับการฝึกฝนมาโดยตรงหรือมีอาชีพจึงจะทำให้การสอนพุทธธรรมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ผู้สอนยังต้องการเสริมการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จิตวิทยาเด็ก เพื่อเสริมทักษะการสอนให้น่าติดตามและน่าศรัทธาต่อตัวผู้สอนจิตวิทยาเด็กที่สำคัญได้แก่ จิตวิทยาการเรียนรู้และการปรับพฤติกรรม ทั้งนี้ผู้เรียนจะจะสามารถปรับพฤติกรรมด้านความเชื่อและค่านิยมของตนเองโดยไม่รู้ตัวพร้อมที่จะกลายคนเข้มแข็งต่อสู้กับวิถีที่ไม่เป็นธรรมชาติ และวิกฤติทางสังคมได้อย่างเข้มแข็งและภาคภูมิใจแม้ในขณะที่เป็นนักเรียนและเป็นใหญ่ในอนาคต จิตวิทยาเด็กนำใช้หลักหลักการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม กับเด็กและเยาวชน พร้อมกับให้สอดคล้องกับค่านิยมหลัก 12 ประการ ไว้ในหลักสูตรทหาร รวมถึงให้รณรงค์เผยแพร่ค่านิยมนี้อย่างกว้างขวาง เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2557 ที่ผ่านมามีคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มอบค่านิยม 12 ประการ เพื่อให้ทุกหน่วยทหาร กำลังพล และครอบครัว เพื่อให้ยึดถือและปฏิบัติตาม ค่านิยม 12 ประการได้แก่ มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์, ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน, กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์, ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม, รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย, มีศีลธรรม รักษาความสัตย์, เข้าใจเรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตย, มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่, มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ, รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ, และคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ในฐานะที่เป็นธรรมทายาทที่พอจะมีความรู้ มีปริญญาบัตรและอยู่ในสมณจีวรจึงมีความกังวลและร้อนใจและไม่อยากเห็นพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรมถูกกลืนและละลายไปกับสายโลกาภิวัตน์ต่อหน้าต่อตา หรือดำตา จึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยหลักธรรมคำสอนข้อใดเพื่อเหมาะแก่การนำไปอบรมกับช่วงอายุเด็กและเยาวชนและวิธีสอนหลักธรรมแบบใดที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพและเหมาะสมกับช่วงอายุในการนำหลักธรรมคำสอนไปอบรมเด็กและเยาวชนจะเตรียมนักแพร่ธรรมที่พร้อมจะนำหลักพุทธธรรมไปอบรมเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เน้นฝ่ายสงฆ์ในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาเยาวชน ประกอบด้วยบุคคลที่สำคัญ พระครูปฐมธรรมวงศ์ (สุรศักดิ์ แก้วนกลีกรณ์) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไร่ขิงด้านการศาสนศึกษา 2) พระปลัดมณี วัฒนโน เจ้าอาวาสวัดใหม่ห้วยลึก และพระวิปัสสนาจารย์ และ 3) คณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระวิทยากรแพร่ธรรม และพระสอนวิชาศีลธรรม ส่วนฝ่ายฆราวาสในการประกอบความรู้เกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการประกอบด้วย นักคิดร่วมสมัย นักคิดร่วมสมัย เช่น นายจักรกฤษ ศักดิ์สุวรรณ ผู้บริหารกิจกรรมพัฒนาครูและเยาวชน get up teacher และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และเน้นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน และกลุ่มนักเรียนโรงเรียนพื้นที่เป้าหมายพัฒนากิจกรรมพุทธนวัตกรรมการเรียนวัดไร่ขิงวิทยา เพื่อรักษาลัทธิธรรมอมตะและเพื่อให้สังคมจังหวัดนครปฐมได้พ้นวิกฤติธรรมนิยม วิกฤตธรรมทายาทและวิกฤติสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์) ในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อสร้างรูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กและเยาวชน สำหรับพระธรรมทายาทในจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการร่วมกิจกรรมกับผู้ให้ข้อมูลฝ่ายพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่พระสอนศีลธรรม พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ช่วยเจ้าอาวาส, ฝ่ายครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องประสานนักเรียน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชน เพื่อประมวลองค์ความรู้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและการเก็บข้อมูล ซึ่งได้กำหนดรูปแบบการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษารูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย และเพื่อทราบรูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย และทำการทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับนักเรียนในแต่ละโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน มีดังนี้ 1) โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา 2) โรงเรียนปรีดารามวิทยาคม 3) โรงเรียนนาคนาคะสิทธิ์ 4) โรงเรียนหอมเกร็ด และ 5) โรงเรียนวัดท่าพูด (นครผลประชานุกูล) รวมทั้งสิ้น 5,211 คน โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการตามหลัก Taro Yamane ได้จำนวน 375 คน

2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และมีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เพื่อศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์) ในจังหวัดนครปฐม และเพื่อทราบลักษณะของรูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์) กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 31 คน/รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และ ผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ ดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อยืนยัน ข้อมูลและเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผลการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลฝ่ายพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่พระสอนศีลธรรม พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ช่วยเจ้าอาวาส, ฝ่ายครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้อง ประสานนักเรียนที่เป็นตัวแทนนักเรียน จำนวน 20 คน/รูป

2.2 ผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus-Group Discussion) เพื่อร่วมกัน วิเคราะห์บทเรียน ค้นหาแนวทางพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของเด็กและเยาวชน คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย กลุ่มฝ่ายพระสงฆ์ กลุ่มประสานนักเรียน และกลุ่มนักกิจกรรม get up teacher ทั้งสิ้นจำนวน 11 คน/รูป

3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ชุดกิจกรรม การฝึกอบรม เด็กและเยาวชน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน จากโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา โดยคัดเลือกจาก 1 ใน 5 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ตัวอย่างดีเด่น เหมาะสมกับ พัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมในพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ ของเด็กและเยาวชน โดยใช้นักเรียนที่ได้ทำการคัดเลือกมาเป็นตัวอย่างในการร่วม กิจกรรม เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมในพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ ของเด็กและเยาวชน เป็นเวลา 2 วัน จำนวน 30 คน ด้วยวิธีการ

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากผลของ กิจกรรมและรูปแบบการฝึกอบรม โดยคณะผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรม (Participation) ด้วยวิธีการเก็บรวบรวม คือ แบบวัดผลกิจกรรมก่อนและหลัง แบบสังเกตการณ์ ใบงานโครงการ และสรุปผลของ กิจกรรม

3.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และการหาส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) สำหรับอธิบายข้อมูลในกิจกรรมก่อนและหลังด้วยสถิติ paired t test โดยใช้วิธีวัดผลกิจกรรม ก่อนและหลังที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง

ผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบพุทธนวัตกรรมในพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนในภาพรวมมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ได้ให้คะแนนในระดับสูง 55.7 รองลงมา คือ ระดับ ปานกลาง 40.8 และระดับต่ำ 3.5

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการศึกษารูปแบบพุทธนวัตกรรม ในพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย

(n = 375)					
ที่	รายด้าน	ระดับการพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรม			
		ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ	รวม
		ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
1	ด้านรูปแบบการเรียนรู้ใหม่	52.0 (195)*	44.3 (166)	3.7 (14)	100.0 (375)
2	ด้านพิธีกรรมใหม่	37.1 (139)	53.3 (200)*	9.6 (36)	100.0 (375)
3	ด้านจิตอาสาเชิงพุทธ	76.5 (287)*	22.4 (84)	1.1 (4)	100.0 (375)
4	ด้านกระบวนการใหม่	49.6 (186)*	45.1 (169)	5.3 (20)	100.0 (375)
	ภาพรวม	55.7 (209)*	40.8 (153)	3.5 (13)	100.0 (375)
Mean = 58.9 S.D. = 10.0 minimum = 25 maximum = 80					

การแบบประเมินความคิดเห็นต่อพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมในพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและ เยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์) พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนในภาพรวมมีผู้ตอบ แบบสอบถามทั้งหมด ได้ให้คะแนนในระดับปานกลาง 58.4 รองลงมา คือ ระดับสูง 36.3 และระดับต่ำ 5.3 และสามารถอธิบายแบบประเมินความคิดเห็นต่อพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมในพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและ เยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์)

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์)

(n = 375)

ที่	รายด้าน	ระดับแบบประเมินความคิดเห็นต่อพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการ			
		ระดับสูง	ระดับปานกลาง	ระดับต่ำ	รวม
		ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
1	ด้านอิทธิบาท 4	23.5 (88)	70.9 (266)*	5.6 (21)	100.0 (375)
2	ด้านสังคหวัตถุ 4	21.1 (83)	70.4 (264)*	7.5 (28)	100.0 (375)
3	ด้านพรหมวิหาร 4	18.7 (70)	75.5 (283)*	5.9 (22)	100.0 (375)
4	ด้านฆราวาสธรรม 4	22.7 (85)	70.7 (265)*	6.7 (25)	100.0 (375)
	ภาพรวม	36.3 (136)	58.4 (219)*	5.3 (20)	100.0 (375)

Mean = 60.6 S.D. = 10.0 minimum = 29 maximum = 80

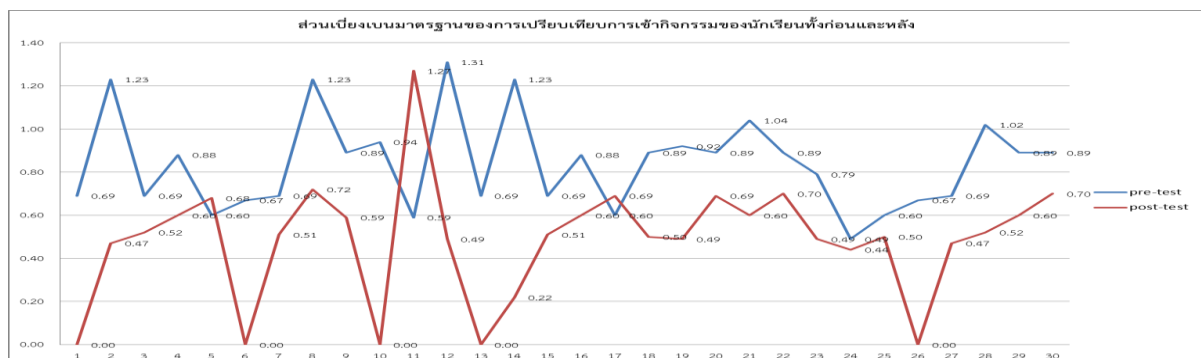
2. การพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์) ในจังหวัดนครปฐม พบว่า นวัตกรรมนั้น คือพุทธ คือ พุทธศาสนา ในส่วนของนวัตกรรม คือ สิ่งที่เราได้เกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้สิ่งใหม่ ผ่านเทคโนโลยี บางที่ใช้หลักทางวิทยาศาสตร์ และพุทธผสมผสานกันเป็นการทำสิ่งใหม่ๆ ไม่ให้เด็กรู้สึกว่่าเบื่อเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ โดยเชื่อมโยงกับมิติทางศาสนา, การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนทางด้านปัญญาและอารมณ์นั้น จะเน้นไปที่ แนวทางการแก้ปัญหาโดยการควบคุมด้วยสมาธิ ส่วนมากเน้นเป็นการจัดกิจกรรม โครงการเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและเสริมความฉลาดทางปัญญาและอารมณ์กับเด็ก ซึ่งจะใช้เทคนิคต่างกัน เช่นการเล่นเกมส์ walk really mine mapping เป็นต้น, แนวทางของกิจกรรมของพุทธนวัตกรรมการรูปแบบใหม่ จะเป็นการนำเสนอต่างๆ ให้เด็กเกิดความสนใจ มีกิจกรรมให้ทำและไม่รู้สึกว่่าน่าเบื่อ เหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ในปัจจุบัน และการพัฒนาจิตอาสาเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรมโดยเน้นจิตอาสา อาจมีการให้ความรู้ต่างๆ การทำประโยชน์ให้กับทางโรงเรียน การสวดมนต์ไหว้พระ และการทำประโยชน์นอกโรงเรียน โดยทั้งหมดสรุปเป็นใจความสำคัญดังนี้

ตารางที่ 3 แนวทางพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

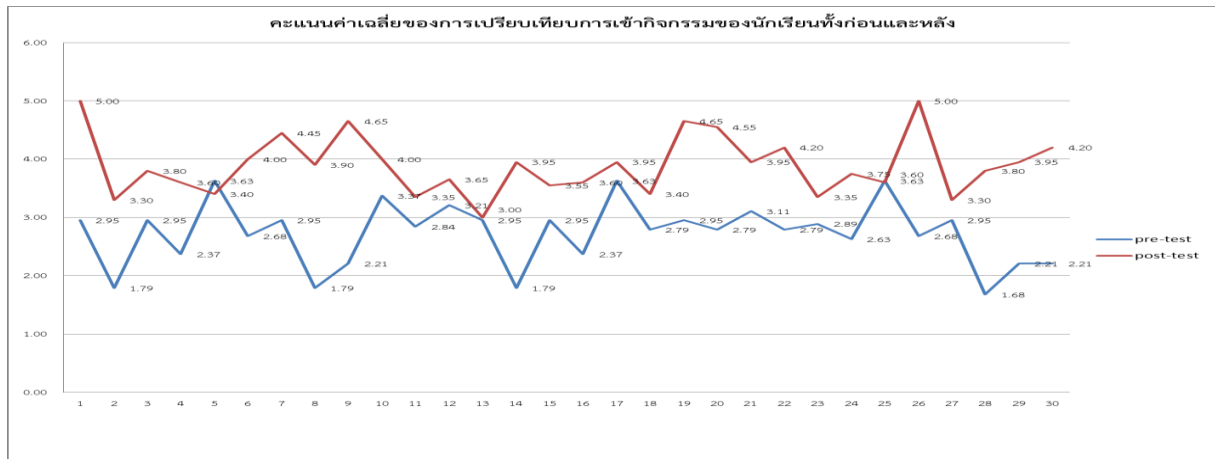
ประเด็น	แนวทางการพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการ ให้กับเด็กและเยาวชน
ความรู้เกี่ยวกับพุทธ นวัตกรรมการ	1) พุทธนวัตกรรมการเป็นหลักความรู้ทางพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้สอน เด็ก และสามารถนำไปใช้ในชีวิติประจำวันได้ 2) การสอนถ้าจะให้เด็กมีความสนใจ จะต้องผสมผสานกัน หรือใช้หลักธรรม มาเชื่อมโยง โดยการแทรกเรื่องศีลธรรมจริยธรรม 3) ถ้าเราจะสอนเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการ เราต้องเข้าใจในหลักการสอน ทำ การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม

ประเด็น	แนวทางการพัฒนารูปแบบพุทธนวัตกรรมการให้เด็กและเยาวชน
การเสริมความรู้ หรือการพัฒนาความฉลาดทางด้านปัญญา และอารมณ์ (IQ และ EQ)	1) การเสริมความรู้ หรือการพัฒนาทางความฉลาด จุดที่แนะนำคือ การใช้หลักของ โครงการหิวปีนโตเข้าวัด 2) การเน้นการสวดมนต์ก็ให้มีการประกวดไปแข่งขันได้ 3) การเน้นการเสริมความรู้ด้วย การจัดเกี่ยวกับการอบรม เราต้องมีการอบรมเด็กมาก่อน
แนวทางใหม่/ แนวทางในการจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่	1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่ในการเดินสมาธิ บางครั้งต้องเสริมกิจกรรมเพื่อให้ได้ความรู้สึกว่าไม่น่าเบื่อ 2) การจัดกิจกรรมเน้นการเล่าเรื่องโดยเราจะเอาศีล 5 ก็จะเป็นไตรสิกขา เอาศีล สมาธิ ปัญญา เอามาสอดแทรกโดยใช้เชิงสัญลักษณ์ 3) กิจกรรมแนวทางใหม่ ควรสื่อที่ทำให้เราผ่อนคลายก่อน แล้วก็จะมาเข้าสู่เนื้อหา มีการพูดถึงเรื่องธรรมะ เน้นการใช้สื่อ
การพัฒนาจิตอาสาเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน	1) ควรมีการนั่งสมาธิเราก็จะสอนเรื่องของกรรมจิตอาสาควบคู่ไปด้วย 2) ควรเพิ่มพุทธวจนในการสอน เพื่อเสริมให้เด็กมีจิตอาสาที่ดี เพื่อเป็นแผนผังให้เด็กศึกษาจากชีวิตการเดินทาง 3) เน้นการเป็นมัคคุเทศน์น้อยกับวัดที่มีแหล่งเรียนรู้เยอะ เพื่อเป็นแหล่งวัฒนธรรม แหล่งการเรียนรู้ และเป็นการแลกเปลี่ยนกันระหว่างโรงเรียนด้วย

3. สร้างรูปแบบพุทธนวัตกรรมการในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน สำหรับพระธรรมทายาทในจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน 30 คน โดยการเปรียบเทียบค่า paired t-test ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามรายชื่อ พบว่า แต่ละข้อที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน แต่ละข้อของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมนั้นคะแนนทั้ง 20 ข้อ ทุกข้อมีการผลที่ออกมาแตกต่างกันทุกข้อแสดงให้เห็นว่าก่อนและหลังเข้ากิจกรรมนักเรียนมีการพัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่ดี และเป็นมีการเรียนรู้และแนวทางชีวิตที่ดีขึ้น ยกเว้นข้อที่ 3 กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และข้อที่ 4 กิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้ารู้จักการสวดมนต์ นั่งสมาธิ ที่ไม่มีความแตกต่างกันมากทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยสรุปได้ตามแผนภาพที่ 1-2 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยของการเปรียบเทียบการเข้ากิจกรรมของนักเรียนทั้ง 30 คน ทั้งก่อนเข้ากิจกรรม และหลังเข้ากิจกรรม

แผนภาพที่ 2 แสดงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเปรียบเทียบการเข้ากิจกรรมของนักเรียนทั้ง 30 คน ทั้งก่อนเข้ากิจกรรม และหลังเข้ากิจกรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธวัตรกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน” คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามข้อประเด็นข้อค้นพบที่สำคัญดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบพุทธวัตรกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนในภาพรวมมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ได้ให้คะแนนในระดับสูง 55.7 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง 40.8 และระดับต่ำ 3.5 และสามารถอธิบายการพัฒนารูปแบบพุทธวัตรกรรมทั้ง 4 ด้านได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sikawee and Bannaruj (2017). ได้ทำวิจัยเรื่อง “พัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการ” พบว่า กระบวนการการเรียนรู้แบบบูรณาการของตะวันตกก่อกำเนิดมาจากการทดลองในระบบการศึกษาเฉพาะทางที่เริ่มมาจากผู้สอนกับผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง และเจาะจงลงไปถึงความชำนาญพิเศษ ซึ่งขยายไปตามสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและจำกัดฐานข้อมูลที่ซับซ้อน ปฏิบัติการอย่างนี้มีผลออกมาเป็นการบูรณาการกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม สำหรับกระบวนการศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนาจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ซึ่งเกิดมาจากการสั่งสมบารมี 10 ที่ยาวนาน การสั่งสมบารมีที่ยาวนานเช่นนั้นเป็นส่วนสำคัญของประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยาวนานและการทดลองที่ยาวโดยใช้ชีวิตเป็นเดิมพัน หลังจากนั้นทั้งหมดนั้นจึงมีผลออกมาเป็นการรู้แจ้งที่สมบูรณ์ในทุกข์และความดับทุกข์ซึ่งเป็นความจริงของชีวิต การเรียนรู้อย่างนี้สัมพันธ์อย่างสมบูรณ์แบบอยู่กับปรีดี (การศึกษา) ปฏิบัติและปฏิเวธ (การรู้แจ้ง) ซึ่งพุ่งลงไปที่ความจริง เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เป็นธรรมชาติและเป็นวิถีชีวิตซึ่งแสดงตัวออกมาเป็นรูปธรรมผ่านความสะอาดความสงบและความรอบรู้ อีกประการหนึ่ง นี้แหละคือ มัชฌิมาปฏิปทา หรือ ทางสายกลาง ซึ่งทำลายความเห็นผิดและความคิดผิดและขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความเห็นถูกและความคิดถูก

2. ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นต่อพัฒนารูปแบบพุทธวัตรกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ (ปัญญาและอารมณ์) พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนในภาพรวมมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ได้ให้คะแนนในระดับปานกลาง 58.4 รองลงมา คือ ระดับสูง 36.3 และระดับต่ำ 5.3 และสามารถอธิบายแบบประเมินความคิดเห็นต่อพัฒนารูปแบบพุทธวัตรกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมัธยมศึกษาทั้ง IQ และ EQ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sotipanyo (2009). ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาอบรมและพัฒนาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนให้ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมตามหลักพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาอบรมเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนที่ดำเนินชีวิตขัดต่อหลักพุทธธรรมเป็นกระบวนการที่บุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนักต่อสภาพปัญหาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติดในโรงเรียน นับว่าเป็นปัญหาที่จะต้องอาศัยสถาบันทางสังคมโดยเฉพาะสถาบันทางพระพุทธศาสนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา กระบวนการศึกษาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ นโยบายของผู้บริหาร บริบทของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางป้องกัน แก้ไขและพัฒนาเยาวชน ในส่วนการดำเนินงานพบประเด็นปัญหาในกระบวนการศึกษาเยาวชนได้แก่ ครอบคลุมในการยอมรับพฤติกรรมของบุตรหลาน และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการศึกษา ส่วนของแนวทางการพัฒนาเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนให้ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมตามหลักพุทธธรรม ประการสำคัญในส่วนของการบุคลากรในโรงเรียนจะต้องมีการศึกษาวุฒนธรรมย่อยของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง และกระบวนการในการพัฒนาเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ กระบวนวิธีละมุนละม่อม วิธีรุนแรง และวิธีปล่อยให้เป็นตามระเบียบกติกาสังคม แนวทางการพัฒนาเยาวชนจะต้องดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของสถาบันทางสังคม โดยเฉพาะครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการมีส่วนร่วมป้องกัน แก้ไขและพัฒนาเยาวชน และบทบาทของพระสงฆ์มีความสำคัญในการดำเนินการภายใต้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ต่อเนื่องในการปลูกฝังและขัดเกลาเยาวชนให้ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมตามหลักพุทธธรรมเป็นคนดีมีศีลธรรมจริยธรรมและคุณธรรมต่อไป

3 ผลการวิเคราะห์ข้อเกี่ยวกับกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยการเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มีผลรวม คือ Mean = 2.80, S.D. = 0.610 แสดงให้เห็นว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีผลการเรียนรู้ในระดับปานกลาง และหลังเข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มีผลรวม คือ Mean = 3.93, S.D. = 0.639 แสดงให้เห็นจากแบบวัดผลกิจกรรมก่อนและหลังว่า กิจกรรมนั้นมีผลการตอบรับที่ดี นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน มีการพัฒนาขึ้น และมีผลตอบรับที่ดี กิจกรรมมีความน่าสนใจ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการรู้สึกไม่เครียด มีทัศนคติที่ดี และสร้างกำลังใจให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongchan (2016) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบ้าน วัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของ "บวร" ในการปฏิบัติและดำเนินการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาเยาวชนในชุมชน รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมของ "บวร" ในการติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมของ "บวร" ปัญหาและสาเหตุของปัญหาและปัญหาที่พบในชุมชน ได้แก่ ปัญหาด้านยาเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนมีการเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า กัญชา 4x100 ปัญหาด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความฟุ้งเฟ้อติดเกม ขาดวินัย และขาดจิตสำนึกปัญหาด้านการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนขาดเรียน หนีเรียน ออกกลางคัน ท้องในวัยเรียน โดยแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ "บวร" ในการแก้ไขปัญหาเยาวชน พบว่า ครอบครัวต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ปรึกษาให้แก่เยาวชน รวมทั้งเป็นผู้สร้างความรู้สึกมีคุณค่าให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดความมั่นใจตนเอง โรงเรียน เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะเริ่มคบเพื่อนมากขึ้น และเริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการสร้างพฤติกรรมที่โดดเด่น ครูควรเข้าใจพฤติกรรมเหล่านี้ และสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น สอนเพศศึกษาให้เยาวชน ทราบถึงผลของการขาดความยับยั้งชั่งใจ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่โน้มน้าวให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ พระสงฆ์ (ศาสนา) ปลุกฝังเรื่องวินัย จิตสำนึก และความรับผิดชอบ ให้เยาวชนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตรไหว้พระฟังธรรม นั่งสมาธิ หรือการเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา การท่องแดนธรรมในสื่อทางสังคม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สมัยใหม่ดังนั้น ทั้ง 3 ฝ่าย ควรมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่เด็กเมื่อพบเห็นสิ่งผิดปกติ ปลุกฝังเรื่องวินัย จิตสำนึกให้กับเยาวชน

4 ผลการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน 30 คน โดยการเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.75 - 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.23 และหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 3.00 - 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.00 - 1.27 จะเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการจัดการกิจกรรมนั้น นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น และค่อยๆ พัฒนา มีทัศนคติที่ดี และกิจกรรมสามารถในการจัดเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Klaharn and Klaharn (2013) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นผู้นำที่มีศีลธรรมด้วยกระบวนการสร้างอนาคตร่วมกัน” ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการร่วมกิจกรรมการพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำที่มีศีลธรรมที่มีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการ 13 ขั้นตอน 23 กิจกรรม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำที่มีศีลธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับค่าเฉลี่ยหลังร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมทั้งนี้ลักษณะพฤติกรรมการเป็นผู้นำแต่ละด้านของผู้เรียนก่อนการร่วมกิจกรรมพบว่าความยุติธรรม (3.60) ความสามัคคี (3.37) ความรับผิดชอบ (3.36)

การใช้คาพูดและกริยาที่เหมาะสม (3.33) การมีวินัย (3.30) ความซื่อสัตย์สุจริต (3.27) การควบคุมอารมณ์และการตัดสินใจ (3.26) ความอดทน (3.12) ด้านการเรียนรู้ (3.03) และความรอบคอบ (2.99) ตามลำดับโดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 3.26 ภายหลังการร่วมกิจกรรม พบว่า ลักษณะพฤติกรรมการเป็นผู้นำแต่ละด้านของผู้เรียนมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่า ดังนี้ การมีวินัย (4.32) ความซื่อสัตย์สุจริต (4.17) ความยุติธรรม (4.16) ความรับผิดชอบ (4.16) ความรอบคอบ (4.12) ความสามัคคี (4.11) การใช้คาพูดและกริยาที่เหมาะสม (4.11) การควบคุมอารมณ์และการตัดสินใจ (4.11) ความอดทน (4.09) และด้านความรู้ (3.75) ตามลำดับโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.11

5 ผลการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน 30 คน โดยการเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.75 - 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.23 และหลังการเข้าร่วมกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 3.00 - 5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.00 - 1.27 จะเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมจากการจัดกิจกรรมนั้น นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น และค่อยๆ พัฒนา มีทัศนคติที่ดี และกิจกรรมสามารถในการจัดเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phromsud (2016) ได้ทำวิจัยเรื่อง กระบวนการฝึกอบรมคุณลักษณะภาวะผู้นำตามแนวพุทธของเยาวชน โดยเน้นแบบแผนวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำตามแนวพุทธของเยาวชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ความสามารถในการครองตน ประกอบด้วย (1.1) มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ (1.2) มีคุณธรรมจริยธรรม (1.3) มีบุคลิกภาพที่ดี และ (1.4) มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ 2) ความสามารถในการครองงาน ประกอบด้วย (2.1) มีทักษะการคิด (2.2) มีทักษะในการทำงานเป็นทีม และ (2.3) มีความสามารถในการบริหารจัดการ และ 3) มีความสามารถในการครองคน ประกอบด้วย (3.1) มีมนุษยสัมพันธ์ (3.2) มีทักษะในการสื่อสารที่ดี (3.3) มีจิตอาสา ผลการประเมินกระบวนการฝึกอบรมคุณลักษณะภาวะผู้นำตามแนวพุทธของเยาวชน พบว่า ความรู้ และเจตคติ ภาวะผู้นำตามแนวพุทธของเยาวชน ทั้งด้านความสามารถในการครองตน ความสามารถในการครองคน และความสามารถในการครองงาน ของเยาวชนหลังผ่านกระบวนการฝึกอบรม สูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผ่านการประเมินทักษะภาวะผู้นำตามแนวพุทธของเยาวชน ของเยาวชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้านโดยด้านทักษะความสามารถในการครองงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านทักษะความสามารถในการครองตน และด้านทักษะความสามารถในการครองคน มีเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6 แสดงผลการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน 30 คน โดยการเปรียบเทียบค่า paired t-test ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามรายชื่อ พบว่า แต่ละข้อที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน แต่ละข้อของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมนั้นคะแนนทั้ง 20 ข้อ ทุกข้อมีการผลที่ออกมาแตกต่างกันทุกข้อแสดงให้เห็นว่าก่อนและหลังเข้ากิจกรรมนักเรียนมีการพัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่ดี และเป็นมีการเรียนรู้และแนวทางชีวิตที่ดีขึ้น ยกเว้นข้อที่ 3 กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และข้อที่ 4 กิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้ารู้จักการสวดมนต์ นั่งสมาธิ ที่ไม่มีความแตกต่างกันมากทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prawatdee (2014) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม" ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธที่เหมาะสมสำหรับ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม พบว่า 1) การพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดและการประพฤติปฏิบัติ ให้มีความเจริญขึ้นทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาตนเอง ซึ่งกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ให้การศึกษา ให้การ

ฝึกอบรม และให้การพัฒนา อย่างไรก็ตามแรงจูงใจภายในของเด็กและเยาวชนก็สำคัญ ซึ่งแรงจูงใจที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมปฏิบัติที่ดีงาม มีอยู่ 5 ประการ คือ 1 การศึกษา 2 ครอบครัว 3 การให้รางวัล 4 ค่านิยม และ 5 ความเชื่อทางศาสนา แต่กระนั้นก็ตามสภาพแวดล้อมรอบตัวของเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้แก่สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สื่อต่าง ๆ ก็มีผลต่อแรงจูงใจของเด็กและเยาวชนเช่นกัน 2) พื้นฐานการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ 1 ครอบครัว 2 สถาบันการศึกษา 3 กลุ่มเพื่อน และ 4 สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชน 3) หลักธรรมที่มีความสอดคล้องกับจริยธรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ หลักกุศลกรรมบถ 10 คือ 1 กายสุจริต 3 ได้แก่ไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกล่วง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดินกาม 2 วีสสุจริต 4 ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และ 3 มโนสุจริต 3 ได้แก่ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตพยาบาทปองร้าย มีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจอันถูกต้อง รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยนำหลักกุศลกรรมบถ 10 มาปรับประยุกต์ใช้ แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบด้านการให้การศึกษาดูแลจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในแนวทางประพฤติปฏิบัติ 2) รูปแบบด้านการฝึกอบรมสั่งสอน โดยฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 3) รูปแบบด้านการพัฒนา โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจและพฤติกรรมให้มีความเจริญขึ้น ตลอดจนนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาบูรณาการในการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไปในสิ่งที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

- 1) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้เป็นนักเรียนในโรงเรียน ประกอบ ด้วยโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา, โรงเรียนปริตารามวิทยาคม, โรงเรียนนาครประสิทธิ์, โรงเรียนหอมเกร็ด และ โรงเรียนวัดท่าพูด (นครผลประชานุกุล) ที่อยู่ในพื้นที่และมีโรงเรียนอบรมจริยธรรมอยู่แล้วบางโรงเรียน ดังนั้นในการศึกษาค้างต่อไปควรมีก่อนนักเรียนในพื้นที่วิจัยอื่น ๆ เพื่อทำการศึกษาและยืนยันการวิจัย และสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยครั้งต่อไป
- 2) เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษากับกลุ่มนักเรียนในพื้นที่วิจัย ดังนั้นจึงควรนำแนวทางการพัฒนากิจกรรมพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ของเด็กและเยาวชน โดยใช้หลักธรรมรูปแบบอื่น ๆ และวิธีการอื่น ๆ ที่หลากหลาย โดยมีการศึกษาและติดตามผลในระยะยาวต่อไป
- 3) จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ของเด็กและเยาวชนมีการผลลัพธ์ที่ออกมาว่าพัฒนาตนเอง มีทัศนคติที่ดี ดังนั้นจึงควรทำวิจัยเกี่ยวกับ พุทธนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ของเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาในด้าน IQ และ EQ ของทุกช่วงวัยในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

References

- Phra Wanchai Paripukñho. (2013). "Students' Viewpoints towards the Dharmic Instructions: a case study of Secondary Schools, Muang District, Samut Prakan Province." Master Thesis of Buddhism. Program of Education Administration, Graduate Schools: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

- Phramaha Kraison Sotipanyo. (2009). "Training and Development of the School Risky Youth for a Proper Living in Line with the Buddha Dhamma." *Research Report*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Lamphun Buddhist College Campus.
- Roongthip Klaharn and Banchorn Klaharn. (2013). "Moral-vested Youth Leadership Development in the Cohesively Future-Creation Processes." *Research Report*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University: Chiangmai Campus.
- Sanae Sikawee and Banjob Bannaruj. (2017). The Buddhist Integrated of Education Learning Process. *Journal of MCU Peace Studies* Vol.5 No.3 (September-December 2017), pp. 278-289.
- Sod Daeng-iad. (2011). *Opening Ceremony of 230 Dhamma Speakers in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wangnoi District, Phranakhon Si Ayudhya*. Copied handouts.
- Statement of the National Council for Peace and Order (NCPO)*: in June 3, 2013 at 16.20 Hrs.
- Suchon Prawatdee. (2014). "The Application of Buddhist Ethics in Child Development in Multicultural-Society Community." *Research Report*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2014.
- Suphachai Thongchan. (2016). "Home-Church-School engagement development to address youth issues in Phanom Sub-district municipality: Surat Thani." *Research Report*. Suratthani Rajabhat University.
- Theerawat Bamphenboonbaramee. (2007). *Dharma Research Project. On Teach in Buddhist Way: Investigation from the Tepitaka, Atthagatthā, Tikā and the Buddhist Scriptures*. Bangkok: The Beñcanikāya Foundation.
- Viroth Phromsud. (2016). The Buddhist-based Youth Training Processes on Leadership Attributes. *Research Report*. Nakhon Si Thammarat Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

